

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Δεκέμβριος 2012, Τεύχος 20

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλιούν κυβερνητικά αξιώματα», Mike Dorf
- «Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης», Σταύρος Τσακυράκης
- «Βουλευτές και κόμματα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Βουλευτές εναντίον κομμάτων», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης», Κώστας Μποτόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- ❖ «Σχεδιασμός Συστήματος Αξιολόγησης των Επιπτώσεων και Αποτίμηση των Επιπτώσεων 100 νομοθετικών κα κανονιστικών ρυθμίσεων στην ισότητα των φύλων»

Εκδηλώσεις

- ❖ Συνέδριο «Η Δημοκρατία Σήμερα: Μύθος ή Πραγματικότητα; Συνταγματικές και πολιτικές διαστάσεις». Παρασκευή 7 – Σάββατο 8 Δεκεμβρίου 2012, Εντευκτήριο ΔΣΘ Διαγώνιος

Νέες δημοσιεύσεις

- ❖ «Operationalising Quality of Legislation through the effectiveness test»

Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλιούν κυβερνητικά αξιώματα

Mike Dorf, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια

Αυτή την εποχή φιλόδοξοι γενικοί και ειδικοί γραμματείς και διευθυντικά στελέχη ξεσκονίζουν τα βιογραφικά τους με την ελπίδα να ανέλθουν στην «αλυσίδα» της Ουάσιγκτον κατά τη δεύτερη θητεία του Προέδρου Ομπάμα. Για πολλούς από αυτούς τους ανθρώπους τα ερωτηματολόγια «ενδοσκόπησης» που καλούνται να συμπληρώσουν, δηλώνοντας τι θα μπορούσε δυνητικά να τους φέρει σε δύσκολη θέση ή να αποτελεί σύγκρουση συμφερόντων, δεν αποτελεί παρά μια μικρή ταπείνωση η οποία γίνεται ανεκτή προκειμένου να έχουν την ευκαιρία να υπηρετήσουν το δημόσιο συμφέρον και/ή να ασκήσουν τεράστια εξουσία.

Ένας αριθμός των αιτούντων για τοποθέτηση σε δημόσιες θέσεις, κυβερνητικές αλλά και δικαστικές σε περίπτωση που καταφέρει ο Ομπάμα να βρει θέσεις προς πλήρωση, προέρχονται από πανεπιστημιακούς. Οι αιτήσεις αυτές παρουσιάζουν και τα περισσότερα προβλήματα. Στη εποχή μας μια εκτενής λίστα επιστημονικών δημοσιεύσεων αποτελεί εξαιρετική πηγή για να αναζητήσουν οι αντίπαλοι ενός υποψηφίου αμφισβητούμενες θέσεις. Οι πανεπιστημιακοί αφήνουν συνήθως πίσω τους γραπτά αποδεικτικά στοιχεία που όμοιά τους δεν υπάρχουν για τους άλλους υποψήφιους.

Έτσι, αν είσαι πανεπιστημιακός με γραπτά πειστήρια των απόψεών σου, μπορεί ήδη να έχεις καταστεί ακατάλληλος για πολλά υψηλά αξιώματα επί τη βάσει του ότι κάτι που έχεις γράψει μπορεί και πρόκειται να χρησιμοποιηθεί εναντίον σου. Τι συμβαίνει όμως αν είσαι νεοσσός και δεν έχεις εκτεθεί πολύ ακόμη, ή αν εξαιτίας της φύσης του αντικειμένου σου δεν έχεις γράψει ακόμα κάτι το οποίο να μπορεί να χρησιμοποιήσουν εναντίον σου οι αντίπαλοί σου; Μήπως θα πρέπει και μελλοντικά να αποφεύγεις να γράφεις τέτοιου είδους πράγματα;

Εδώ θα ήθελα να δώσω κάποιες συμβουλές ως κάποιος που είναι μάλλον αδύνατον να διορισθεί σε κάποιο δημόσιο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλμιούν κυβερνητικά αξιώματα», Mike Dorf
- «Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης», Σταύρος Τσακυράκης
- «Βουλευτές και κόμματα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Βουλευτές εναντίον κομμάτων», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης», Κώστας Μποτόπουλος

αξίωμα εξαιτίας μια σειράς θέσεων εκφρασμένων στο παρελθόν. Το μήνυμα που θέλω να μεταδώσω είναι απλό: δεν θα πρέπει να είσαι ανεπαρκής στη δουλειά που κάνεις τώρα με την ελπίδα μιας διαφορετικής δουλειάς στο μέλλον. Το νόημα της ακαδημαϊκής ελευθερίας είναι να απελευθερώνει τους πανεπιστημιακούς, ώστε να εκφράζουν αυτό που πραγματικά σκέφτονται χωρίς να φοβούνται ότι μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Φυσικά αυτό δεν λειτουργεί τέλεια. Πριν τη μονιμοποίησή τους ως καθηγητές, οι πανεπιστημιακοί που ανήκουν σε χαμηλότερες βαθμίδες μπορεί να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί σε όσα γράφουν. Ακόμα και αφού αποκτήσουν μια έδρα, πολλοί είναι εκείνοι οι πανεπιστημιακοί που καταφεύγουν στην αναπαραγωγή θεσφάτων, αποφεύγοντας να εκφράσουν αμφιλεγόμενες απόψεις, ώστε να έχουν την εύνοια εκείνων που έχουν ισχύ σε ένα συγκεκριμένο επιστημονικό αντικείμενο. Αλλά τουλάχιστον ισχύει η βασική αρχή ότι απολαμβάνουμε ασφάλεια στην εργασία μας προκειμένου να εκφράζουμε την αλήθεια όπως την αντιλαμβανόμαστε και να ας γίνει ό,τι είναι να γίνει.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι είσαι πανεπιστημιακός που φιλοδοξεί να πάρει κυβερνητικό αξίωμα. Και ας υποθέσουμε επίσης ότι υπάρχει κάποιο θέμα όπου η ακαδημαϊκή σου κρίση κλίνει προς μια κατεύθυνση X αλλά γνωρίζεις ότι η άποψη δεν είναι δημοφιλής. Αν σε διαφορετική περίπτωση θα αποφάσιζες να γράψεις ένα άρθρο ή να δώσεις μια διάλεξη υποστηρίζοντας τη θέση αυτή, δεν κάνεις την δουλειά σου σωστά αν παραμείνεις σιωπηρός ελπίζοντας να μην επιβαρύνεις τη μελλοντική σου καταλληλότητα για κάποια κυβερνητική θέση.

Θα ήταν καλύτερα να ζούμε σε ένα κόσμο όπου οι άνθρωποι με ιστορικό υποστήριξης αμφιλεγόμενων θέσεων δεν θα κρινόταν ακατάλληλοι για την κατάληψη θέσεων δημόσιας εξουσίας, και όπου το να έχει κάποιος ένα ιστορικό ελεύθερης σκέψης θα θεωρούνταν προσόν. Όμως δεν ζούμε σε έναν τέτοιο κόσμο και επομένως όσοι από εμάς έχουμε την τύχη να κατέχουμε πανεπιστημιακές θέσεις θα πρέπει να κάνουμε την δουλειά μας με τον αρμόζοντα τρόπο, αντί να κάνουμε εκπτώσεις ελπίζοντας να εξασφαλίσουμε κάποια καλύτερη θέση.

<http://www.dorfonlaw.org>, 20/11/2012

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλμιούν κυβερνητικά αξιώματα», Mike Dorf
- «Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης», Σταύρος Τσακυράκης
- «Βουλευτές και κόμματα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Βουλευτές εναντίον κομμάτων», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης», Κώστας Μποτόπουλος

Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης

Σταύρος Τσακυράκης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Σε κανέναν δεν αρέσει να του περικόπτουν τις αποδοχές. Και φυσικά, ο καθένας έχει δικαίωμα να διαμαρτύρεται και με κάθε νόμιμο μέσο να επιδιώκει να αποτρέψει τη μείωση του εισοδήματός του. Στην Ελλάδα, βέβαια, τα νόμιμα μέσα είναι για πολλούς μια ακατάληπτη έννοια και γι' αυτό δεν πρόκειται να ασχοληθώ με τις αντιδράσεις των υπαλλήλων της Βουλής, οι οποίοι μπροστά στο ενδεχόμενο να ψηφιστεί η τροπολογία με την οποία μειώνονταν και οι δικοί τους μισθοί προχώρησαν σε άγρια απεργία και απείλησαν με κατάληψη το Κοινοβούλιο. Θα ασχοληθώ όμως με τους δικαστές, οι οποίοι οφείλουν να αντιλαμβάνονται τη θεμελιώδη για μια δημοκρατία έννοια της νομιμότητας και θα σταθώ στις δικές τους αντιδράσεις. Εδώ και πολύ καιρό, πολλοί δικαστές πραγματοποιούν στάση εργασίας παρά τη ρητή συνταγματική επιταγή που τους απαγορεύει κάθε μορφής απεργία. Δεν γνωρίζω κανέναν σοβαρό νομικό που να αμφισβητεί ότι η στάση εργασίας των δικαστών συνιστά κατάφωρη παραβίαση του Συντάγματος. Αυτοί όμως, με εξαίρεση τους δικαστές του Συμβουλίου της Επικρατείας, συνεχίζουν απτόητοι τη στάση τους, σαν να μην καταλαβαίνουν ότι, όταν οι ίδιοι παρανομούν, δεν μπορούν να απαιτούν από τους πολίτες την υπακοή στους νόμους.

Την ευαισθησία τους για την τήρηση του Συντάγματος την εξαντλούν σε ένα ζήτημα που αφορά τους ίδιους: στις περικοπές των δικών τους μισθών. Έτσι, λίγο πριν ψηφισθεί από τη Βουλή το σχετικό νομοσχέδιο με τις περικοπές, συνήλθε η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου και απεφάνθη ότι οι ρυθμίσεις που πρόκειται να ψηφιστούν είναι αντισυνταγματικές.

Όπως είναι γνωστό, ο Άρειος Πάγος δεν έχει από το Σύνταγμα αρμοδιότητα συγκεντρωτικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, ούτε προβλέπεται να γνωμοδοτεί για τη συνταγματικότητα κάποιου νομοσχεδίου. Τον έλεγχο συνταγματικότητας τον ασκεί όταν εκδικάζει μια υπόθεση και καλείται να εφαρμόσει κάποιον συγκεκριμένο νόμο (διάχυτος έλεγχος). Πώς, λοιπόν, απεφάνθη στη συγκεκριμένη περίπτωση; Φαίνεται ότι θεωρούν ότι η διατύπωση της διάταξης του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων που προβλέπει τη «λήψη αποφάσεων για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος, οργάνωσης και λειτουργίας του δικαστηρίου και απονομής της δικαιοσύνης» περιλαμβάνει και το ζήτημα των αποδοχών τους.

Κατά την άποψή μου, η διάταξη αναφέρεται στενά σε ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας των δικαστηρίων και δεν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλμιούν κυβερνητικά αξιώματα», Mike Dorf
- «Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης», Σταύρος Τσακυράκης
- «Βουλευτές και κόμματα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Βουλευτές εναντίον κομμάτων», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης», Κώστας Μποτόπουλος

περιλαμβάνει οποιοδήποτε θέμα γενικού ενδιαφέροντος το οποίο σχετίζεται με τη δικαιοσύνη. Αλλιώς θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι η Ολομέλεια μπορεί να αποφαίνεται, έστω και γνωμοδοτικά, για κάθε νομοσχέδιο. Θα μπορούσε, παραδείγματος χάριν, να υποστηριχθεί ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι ζήτημα γενικού ενδιαφέροντος ή επηρεάζει γενικά την απονομή της δικαιοσύνης και, επομένως, η Ολομέλεια μπορεί να αποφανθεί και επ' αυτού. Μια τέτοια ερμηνεία ουσιαστικά απονέμει αρμοδιότητες συγκεντρωτικού ελέγχου στον Άρειο Πάγο και έρχεται σε ευθεία αντίθεση με το Σύνταγμα και τον διάχυτο έλεγχο που αυτό προβλέπει.

Η ερμηνεία αυτή έχει και άλλες συνέπειες. Όσοι δικαστές συμμετέχουν σε μια παρόμοια απόφαση-γνωμοδότηση εκφράζονται δημοσίως για κάποιο ζήτημα και, ως εκ τούτου, πρέπει να αποκλείονται από τη σύνθεση δικαστηρίου που θα εκδικάσει τη συνταγματικότητα αυτού του ζητήματος. Έτσι, π.χ., στο λεγόμενο Μισθοδικείο, το οποίο ενδεχομένως θα κληθεί να εκδικάσει τελικά το ζήτημα της συνταγματικότητας των περικοπών, δεν μπορεί να συμμετάσχει κανένας από τους αρεοπαγίτες που συμμετείχαν στην Ολομέλεια.

Ήταν ανάγκη οι δικαστές μας να υιοθετήσουν μια τουλάχιστον αμφιλεγόμενη ερμηνεία σε μια διάταξη νόμου και να σπεύσουν να αποφανθούν για ένα ζήτημα που τους αφορά; Προσδοκούσαν άραγε ότι την τελευταία στιγμή θα αποσύρονταν τα μέτρα επειδή απεφάνθησαν γνωμοδοτικά για την αντισυνταγματικότητά τους; Δεν τους αρκούσε ότι μπορούν να προσβάλουν την επίμαχη διάταξη στο Μισθοδικείο; Δεν αντιλαμβάνονται ότι η αντισυνταγματικότητα ενός νόμου είναι μια σοβαρή απόφαση που δεν παίρνεται ούτε υπό την πίεση συνδικαλιστικών πιέσεων ούτε λόγω της συγκυρίας; Και τέλος, επιτρέπεται να συνεδριάζουν για ζητήματα συνταγματικότητας και να σιωπούν για τη στάση εργασίας που ταλανίζει τη χώρα και τινάζει όλη τη δικαιοσύνη στον αέρα;

Διανύουμε μια φοβερή κρίση και είναι δύσκολο να διατηρήσουμε την ψυχραιμία μας. Αν όμως μιμηθούμε τους υπαλλήλους της Βουλής, όχι μόνο θα διαλύσουμε τους θεσμούς μας αλλά είναι βέβαιο ότι το ίδιο και χειρότερο θα κάνουμε με τα εισοδήματά μας. Πιστεύω ειλικρινά ότι οι δικαστές πρέπει να είναι οι καλύτερα αμειβόμενοι δημόσιοι λειτουργοί. Αλλά οι απολαβές τους, όπως και όλων μας, δεν εξαρτώνται από κανένα Σύνταγμα αλλά από τις οικονομικές δυνατότητες της χώρας.

πηγή: Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», 10/11/2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλμιούν κυβερνητικά αξιώματα», Mike Dorf
- «Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης», Σταύρος Τσακυράκης
- «Βουλευτές και κόμματα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Βουλευτές εναντίον κομμάτων», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης», Κώστας Μποτόπουλος

Βουλευτές και κόμματα

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Κατά την κλασική φιλελεύθερη αντίληψη, την οποία υιοθετεί και το ισχύον ελληνικό Σύνταγμα (άρθρα 51 παρ. 2 και 60 παρ. 1 Συντ.), ο βουλευτής έχει το δικαίωμα να μεταβάλει κατά την κρίση του τον πολιτικό του προσανατολισμό, διαφωνώντας με την κοινοβουλευτική ομάδα του και το κόμμα του, ακόμη και σε θεμελιώδη πολιτικά ζητήματα, διατηρώντας την έδρα του στη Βουλή.

Ο αναπληρωτής υπουργός Εσωτερικών Χαράλαμπος Αθανασίου σε μια σύντομη παρέμβασή του στη Βουλή αναρωτήθηκε αν η αντίληψη αυτή κατά την οποία ο βουλευτής, εν ονόματι της «ελεύθερης εντολής», μπορεί να αλλοιώνει την αντιπροσωπευτική σχέση του με τους εκλογείς και το κόμμα του, ενδεχομένως δε και το ίδιο το εκλογικό αποτέλεσμα, είναι κατά βάθος αντιδημοκρατική.

Πράγματι, από τη σκοπιά μιας γνήσιας δημοκρατικής αντίληψης, η οποία θέτει σε πρώτη μοίρα την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας (άρθρο 1 παρ. 2 Συντ.), που βρίσκει την πιο άμεση και κύρια έκφρασή της στα πολιτικά κόμματα (άρθρο 29 παρ. 1 Συντ.), η απεριόριστη ελεύθερη εντολή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

Δεν είναι τυχαίο ότι κορυφαίοι εκπρόσωποι της δημοκρατικής συνταγματικής σκέψης όπως ο H. Kelsen και ο G. Leibholz θεωρούσαν την ελεύθερη εντολή ως ένα προδημοκρατικό κατάλοιπο.

Στη σύγχρονη «δημοκρατία των κομμάτων» ο βουλευτής δεν ψηφίζεται τόσο ως πρόσωπο, ακόμη κι όταν εκλέγεται με σταυρό προτίμησης, όσο ως εκφραστής ενός συγκεκριμένου κόμματος.

Η απαγόρευση της κατάχρησης της ελεύθερης εντολής δεν θα πρέπει λοιπόν να θεωρείται ένα συνταγματικό ταμπού και μπορεί να συζητηθεί στο πλαίσιο της συνταγματικής αναθεώρησης.

Στο μεταξύ τίθεται και ένα ζήτημα «συνταγματικής δεοντολογίας», δηλαδή πολιτικής ηθικής.

Οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ και της ΔΗΜΑΡ που καταψήφισαν τον προϋπολογισμό τάχθηκαν ανοικτά κατά της κυβέρνησης συνασπισμού στην οποία μετέχουν τα κόμματά τους. Ύστερα από αυτό, η πιο έντιμη πολιτική στάση θα ήταν η παραίτησή τους από το βουλευτικό αξίωμα.

πηγή: Εφημερίδα «ΤΟ ΕΘΝΟΣ», 14/11/2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλμιούν κυβερνητικά αξιώματα», Mike Dorf
- «Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης», Σταύρος Τσακυράκης
- «Βουλευτές και κόμματα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Βουλευτές εναντίον κομμάτων», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης», Κώστας Μποτόπουλος

Βουλευτές εναντίον κομμάτων

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Επιστ. Δ/ντης Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Μετά την ψηφοφορία για το πρώτο Μνημόνιο, τον Μάιο του 2010, οι διαφοροποιήσεις βουλευτών από την κομματική γραμμή δεν προκαλούν πλέον έκπληξη. Το φαινόμενο κορυφώθηκε τον περασμένο Φεβρουάριο, με τη μαζική καταψήφιση του ΡΣΙ από 43 βουλευτές του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας, οι οποίοι στη συνέχεια διαγράφηκαν με απόφαση της ηγεσίας των δύο κομμάτων. Με αφορμή την ψήφιση πριν από δέκα μέρες του τρίτου Μνημονίου και του προϋπολογισμού, το δικαίωμα των βουλευτών για κατά συνείδηση ψήφο και έκφραση γνώμης αποτέλεσε αντικείμενο δικαιοπολιτικής κριτικής από τον υφυπουργό Εσωτερικών κ. Αθανασίου, που υποστήριξε ότι, στο πλαίσιο της συνταγματικής αναθεώρησης που αναμένεται να ξεκινήσει σε λίγους μήνες, πρέπει να επανεξεταστεί η σχέση κομμάτων και βουλευτών. Ήδη την άποψη αυτή φαίνεται να ενστερνίζονται πολιτικοί και θεωρητικοί, με βάση το επιχείρημα ότι ο βουλευτής δεν είναι θεμιτό να διαφοροποιείται από τις συλλογικές αποφάσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας και του κόμματος στο οποίο ανήκει. Κατ' ουσίαν πρόκειται για μια αντίληψη που τάσσεται υπέρ του λεγόμενου δημοκρατικού συγκεντρωτισμού, δηλαδή της απαγόρευσης διαφοροποιήσεων των βουλευτών και των μελών των κομμάτων από τις δημοκρατικά ειλημμένες κομματικές αποφάσεις. Ο βουλευτής θεωρείται ότι οφείλει να υπακούει προς τις αποφάσεις αυτές και, εάν διαφωνεί, υποχρεούται να παραιτηθεί και να «παραδώσει» την έδρα του στο κόμμα. Οι αντιλήψεις αυτές είναι λανθασμένες και επικίνδυνες. Κατ' αρχάς, η διαφωνία των βουλευτών συνήθως είναι αποτέλεσμα της διαφοροποίησης των κομμάτων από προγραμματικές τους εξαγγελίες και προεκλογικές πολιτικές δεσμεύσεις. Άλλωστε οι βουλευτές εισπράττουν πρώτοι την αποδοκιμασία των πολιτών για τη μετάλλαξη των κομματικών θέσεων. Αμφισβητήσιμο είναι επίσης κατά πόσον οι κομματικές αποφάσεις λαμβάνονται πράγματι με δημοκρατικές διαδικασίες.

Το κυριότερο, όμως, πρόβλημα της αυστηρής πειθάρχησης των βουλευτών θα ήταν η πλήρης αποψίλωση του Κοινοβουλίου από έναν ουσιώδη διάλογο και η ολοκληρωτική του απαξίωση έναντι της κοινωνίας, μετατρέποντάς το σε όργανο τυπικής κύρωσης προειλημμένων αποφάσεων. Σήμερα η δυνατότητα διαφωνίας των βουλευτών εγγυάται τα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλμιούν κυβερνητικά αξιώματα», Mike Dorf
- «Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης», Σταύρος Τσακυράκης
- «Βουλευτές και κόμματα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Βουλευτές εναντίον κομμάτων», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης», Κώστας Μποτόπουλος

τελευταία ψήγματα κύρους του Κοινοβουλίου

πηγή: Εφημερίδα «ΤΟ ΕΘΝΟΣ», 27/11/2012

Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κώστας Μποτόπουλος, Συνταγματολόγος, Πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

Τρία χρόνια μετά τη θέση σε εφαρμογή του πρώτου της «Συντάγματος», της Συνθήκης της Λισαβώνας, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι λιγότερο ισχυρή, λιγότερο ανοιχτή, λιγότερο ελπιδοφόρα. Η κρίση βέβαια, απόλυτα συνομήλικη με τη Συνθήκη, έχει συμβάλει αποφασιστικά. Σίγουρα όμως δεν είναι η μόνη και πιθανότατα δεν είναι καν η πιο σημαντική αιτία.

Στο πόνημα που είχα γράψει με τίτλο «Οδηγός για τη Λισαβώνα» σκιαγραφούσα στο καταληκτικό κεφάλαιο τις πέντε, κατά τη γνώμη μου, «κρυφές προκλήσεις», με βάση τις οποίες θα μπορούσε να φανεί η πολιτική δυναμική της νέας εποχής.

Οι πέντε αυτές προκλήσεις σχετίζονταν με αντίστοιχες μεταρρυθμιστικές φιλοδοξίες: να μπορέσει η Ένωση να μιλήσει, ιδίως προς τα έξω, με μια φωνή, μέσα από τη δημιουργία της θέσης του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου· να ενισχυθούν ο χώρος και η αίσθηση των δικαιωμάτων μέσα από τη συμπερίληψη της Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων· να βαθύνουν οι πολιτικές πρωτοβουλίες από ομάδες κρατών-μελών μέσα από την επέκταση και τη διευκόλυνση του θεσμού της «ενισχυμένης συνεργασίας»· να αποκτήσει τα οικονομικά μέσα των πολιτικών φιλοδοξιών της η Ένωση, στηριζόμενη στην αλλαγή διαδικασίας εκπόνησης και ψήφησης του προϋπολογισμού· να συγκλίνουν κράτη και λαοί και να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη μέσα από τη θεμελίωση μιας πραγματικής «οικονομικής διακυβέρνησης». Τρία χρόνια μετά, η διαπίστωση δεν μπορεί παρά να είναι ότι, σε όλα αυτά τα μέτωπα, η πρόοδος είναι μικρότερη από τις ανάγκες της συγκυρίας και τις δυνατότητες των θεσμών.

Ο θεσμός του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δεν προσέδωσε, παρά τη φιλοτιμία του πρώτου ενσαρκωτή του Χέρμαν βαν Ρόμπαϊ, ούτε ευκρίνεια ούτε κύρος στη φωνή της Ένωσης. Αντίθετα, όπως αρκετοί εξαρχής φοβόμασταν, η φωνή αυτή τριχάστηκε και άρα εξασθένησε, με τον πρόεδρο

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Συμβουλές προς πανεπιστημιακούς που εποφθαλμιούν κυβερνητικά αξιώματα», Mike Dorf
- «Δικαστές στα πρόθυρα σύγχυσης», Σταύρος Τσακυράκης
- «Βουλευτές και κόμματα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Βουλευτές εναντίον κομμάτων», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Προκλήσεις και προοπτικές μιας αλλαγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης», Κώστας Μποτόπουλος

της Επιτροπής να μην παραδίδει την πρωτοκαθεδρία και τον «υπουργό Εξωτερικών» να είναι παρών χωρίς διακριτό ρόλο.

Η καλύτερη εικονογράφηση αυτής της αμηχανίας είναι η απόφαση τριπλής εκπροσώπησης της Ένωσης στην απονομή του βραβείου Νομπέλ Ειρήνης. Στο επίπεδο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Χάρτα, συμβολικά φορτισμένο αλλά μικρής προστιθέμενης αξίας κείμενο, δεν έχει κάνει τη διαφορά και είναι αμφίβολο αν θα μπορέσει ποτέ να την κάνει, ενώ ο θεσμός του «ειδικού εκπροσώπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» (θέση που κατέχει Έλληνας), αν και στα εντελώς πρώτα βήματα, δεν δείχνει να έχει ούτε την προβολή ούτε τα μέσα για να καλύψει το κενό.

Αντίθετα, το νέο κύμα ξενοφοβίας και εθνικισμού που σαρώνει πολλά κράτη-μέλη, καθώς και η ανοιχτή άρνηση του Κράτους Δικαίου εκ μέρους κάποιων κυβερνήσεων (όπως της Ουγγαρίας και της Ρουμανίας), έχουν επιφέρει πλήγμα στον λεγόμενο «ευρωπαϊκό συνταγματικό πολιτισμό» - χωρίς ευθύνη αλλά και χωρίς αντίσταση των θεσμών. Οι «ενισχυμένες συνεργασίες» δεν έχουν δοκιμασθεί ευρέως στην πράξη, αλλά στο μόνο πεδίο που δοκιμάζονται, της εσωτερικής τάξης και ασφάλειας, είχαμε την ηχηρή απόσυρση της μεγάλης ειδικής περίπτωσης που λέγεται Μεγάλη Βρετανία. Η χώρα αυτή συστηματικά πια αποσύρεται από όσο περισσότερες κοινές δράσεις μπορεί (Χάρτα, κοινωνική πολιτική, Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, Τραπεζική Ένωση), ενώ ηγείται και της αντίστασης κατά της συγκρότησης ενός διαφορετικού πνεύματος και εύρους κοινοτικού προϋπολογισμού, που να μπορεί να βοηθήσει την ανάπτυξη και την καινοτομία στην Ευρώπη.

Ατελής και εύθραυστη, τέλος, παραμένει η ισορροπία μεταξύ εθνικού και ευρωπαϊκού συμφέροντος, «επιτήρησης» και χάραξης πολιτικής, παρά τη θεσμική υποδοχή της Συνθήκης, παρά την πίεση από την κρίση και παρά τις διαρκείς αλλά αποσπασματικές πρωτοβουλίες που προσπαθούν να γεμίσουν το ευρύχωρο κέλυφος της «οικονομικής διακυβέρνησης».

Η κρίση θα μπορούσε να δράσει ως καταλύτης για μια νέα Ένωση, αλλά, προς στιγμήν, δρα ως αποσταθεροποιητής της παλιάς. Και αμφιβάλλω αν οι ευρωπαίοι ηγέτες έχουν συναίσθηση των κρίσιμων στοιχημάτων που σταθερά χάνονται.

πηγή: Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», 12/11/2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- «Σχεδιασμός Συστήματος Αξιολόγησης των Επιπτώσεων και Αποτίμηση των Επιπτώσεων 100 νομοθετικών κα κανονιστικών ρυθμίσεων στην ισότητα των φύλων»

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- *«Σχεδιασμός Συστήματος Αξιολόγησης των Επιπτώσεων και Αποτίμηση των Επιπτώσεων 100 νομοθετικών κα κανονιστικών ρυθμίσεων στην ισότητα των φύλων»*

Ξεκίνησε η υλοποίηση του έργου «Σχεδιασμός Συστήματος Αξιολόγησης των Επιπτώσεων και Αποτίμηση των Επιπτώσεων 100 νομοθετικών κα κανονιστικών ρυθμίσεων στην ισότητα των φύλων».

Η αξιολόγηση των επιπτώσεων της νομοθεσίας στο φύλο (gender impact assessment) αποτελεί «εργαλείο» για την οριζόντια ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις δημόσιες πολιτικές (gender mainstreaming). Το εργαλείο αυτό χρησιμοποιείται κατά τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση της νομοθεσίας, προκειμένου να εντοπίσει τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις της στην ισότητα των φύλων και να λειτουργήσει διορθωτικά, ιδίως σε σχέση με αρνητικές και προβλέψιμες επιπτώσεις.

Σκοπό του συγκεκριμένου έργου αποτελεί η μελέτη της διεθνούς και εθνικής εμπειρίας στον τομέα αυτό και ο σχεδιασμός ενός συστήματος αξιολόγησης των επιπτώσεων των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων στην ισότητα των φύλων. Το προτεινόμενο σύστημα αξιολόγησης των επιπτώσεων θα εφαρμοστεί πιλοτικά σε 100 αντιπροσωπευτικές νομοθετικές και κανονιστικές ρυθμίσεις/ διατάξεις, προκειμένου να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις τους στην προώθηση της ισότητας των φύλων στη χώρα μας. Με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης επιπτώσεων θα διατυπωθούν προτάσεις ανάπτυξης της νομοθεσίας, καθώς και προτάσεις για τη θεσμική κατοχύρωση και αξιοποίηση του μοντέλου αξιολόγησης των επιπτώσεων στο φύλο.

Οι δράσεις υλοποίησης του έργου περιλαμβάνουν:

- Εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου (μεθοδολογία, ανθρώπινοι πόροι, εργαλεία, χρονοδιάγραμμα)
- Μελέτη καταγραφής και συγκριτικής αξιολόγησης της εθνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς εμπειρίας στην αξιολόγηση των επιπτώσεων των νομοθετικών και

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

→ «Σχεδιασμός Συστήματος Αξιολόγησης των Επιπτώσεων και Αποτίμηση των Επιπτώσεων 100 νομοθετικών κα κανονιστικών ρυθμίσεων στην ισότητα των φύλων»

Εκδηλώσεις

→ Συνέδριο «Η Δημοκρατία Σήμερα: Μύθος ή Πραγματικότητα; Συνταγματικές και πολιτικές διαστάσεις». Παρασκευή 7 (ώρα 18.00) – Σάββατο 8 (ώρα 10.00) Δεκεμβρίου 2012, Εντευκτήριο ΔΣΘ Διαγώνιος

κανονιστικών ρυθμίσεων στην πολιτική ισότητας.

- Μεθοδολογία επιλογής νομοθετημάτων
- Ανάπτυξη εργαλείου αξιολόγησης των επιπτώσεων νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων στην προώθηση της ισότητας των φύλων.
- Αποτίμηση των επιπτώσεων 100 νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων στην πολιτική της ισότητας των φύλων
- Πρόταση θεσμικών και οργανωτικών ρυθμίσεων για την εφαρμογή του συστήματος αξιολόγησης των επιπτώσεων των δημοσίων πολιτικών στην ισότητα των φύλων

Εκδηλώσεις

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Δημοκρατία Σήμερα: Μύθος ή Πραγματικότητα; Συνταγματικές και πολιτικές διαστάσεις

Παρασκευή 7 – Σάββατο 8 Δεκεμβρίου 2012
Εντευκτήριο ΔΣΘ Διαγώνιος

Απογευματινή συνεδρία, 7.12.2012 ώρα 18.00

Προεδρεύων: **Γ. Κασσιμάτης**, Ομότιμος Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών

Έναρξη εργασιών : **Ν. Βαλεργάκης**, Πρόεδρος ΔΣΘ

Εισηγητές:

Γ. Βώκος, Καθηγητής Παν/μίου Θεσ/νίκης
«Ο Κοινοβουλευτισμός άλλοτε και τώρα»

Κ. Χρυσόγονος, Καθηγητής Παν/μίου Θεσ/νίκης
«Δημοκρατία και Αντιπροσώπευση: Ταύτιση ή Σύγχυση;»

Ν. Σεβαστάκης, Καθηγητής Παν/μίου Θεσ/νίκης
«Η δημοκρατία στους καιρούς της έκτακτης ανάγκης: μια νεοσυντηρητική στροφή»

Γ. Σταυρακάκης, Καθηγητής Παν/μίου Θεσ/νίκης
«Η μετα-δημοκρατική δυναμική στη σκιά της ευρωπαϊκής κρίσης»

Ιφ. Καμτσιίδου, Αν. Καθηγήτρια Παν/μίου Θεσ/νίκης
«Κράτη χωρίς κυριαρχία ή χωρίς δημοκρατία;»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Συνέδριο «Η Δημοκρατία Σήμερα: Μύθος ή Πραγματικότητα; Συνταγματικές και πολιτικές διαστάσεις». Παρασκευή 7 (ώρα 18.00) – Σάββατο 8 (ώρα 10.00) Δεκεμβρίου 2012, Εντευκτήριο ΔΣΘ Διαγώνιος

Νέες δημοσιεύσεις

- «Operationalising Quality of Legislation through the effectiveness test»

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

Πρωινή συνεδρία, 8.12.2012, ώρα 10.00

Προεδρεύων : **Π. Παραράς**, Ομότιμος Καθηγητής Παν/μίου Θράκης, επίτ. Αντιπρόεδρος ΣτΕ

Εισηγητές:

- Ν. Κοτζιάς**, Καθηγητής Παν/μίου Πειραιώς
«Κρίση, παγκοσμιοποίηση και Δημοκρατία»
- Α. Δημητρόπουλος**, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών
«Όροι λειτουργίας της Δημοκρατίας σε συνθήκες κρίσης»
- Ξ. Κοντιάδης**, Καθηγητής Παν/μίου Πελοποννήσου
«Η δικαστική λειτουργία μπροστά στην οικονομική κρίση»
- Φ. Σπυρόπουλος**, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών
«Λαϊκή κυριαρχία στην περίοδο της οικονομικής κρίσης»
- Σ. Τσακυράκης**, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών
«Μνημόνιο και Δημοκρατία»

Νέες δημοσιεύσεις

- **Maria Mousmouti**, «Operationalising Quality of Legislation through the effectiveness test», στο περιοδικό *Legisprudence*, τχ. 6(2), Οκτώβριος 2012, σελ. 191-205

Τις τελευταίες δεκαετίες η ποιότητα των νομοθετικών ρυθμίσεων έχει αποκτήσει σημαντική θέση στις πολιτικές και ακαδημαϊκές συζητήσεις σε ευρωπαϊκό, διεθνές και εθνικό επίπεδο. Για το θέμα αυτό έχουν υποστηριχθεί διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, χωρίς ωστόσο να αποσαφηνίζεται η έννοια της ποιότητας της νομοθεσίας. Αυτή παραμένει μια έννοια αφηρημένη, με ρευστό περιεχόμενο, που ενδέχεται να διαφέρει όχι μόνο μεταξύ επιμέρους προσεγγίσεων και ενόμων τάξεων, αλλά ακόμη και μεταξύ επιμέρους τομέων του δικαίου.

Η αποσαφήνιση της έννοιας της ποιότητας της νομοθεσίας δεν αποτελεί θεωρητικό εγχείρημα: αντίθετα, αποκτά νόημα λόγω της ανάγκης να αποκρυσταλλώσει την ευαίσθητη ισορροπία μεταξύ των κοινών στόχων, προτεραιοτήτων και αναγκών της έννομης τάξης που πρέπει να διέπουν τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση της νομοθεσίας. Στην προσπάθεια αυτή δημιουργικό ρόλο διαδραματίζει η έννοια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέες δημοσιεύσεις

- «Operationalising Quality of Legislation through the effectiveness test»

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

της αποτελεσματικότητας, η οποία μπορεί να αξιοποιηθεί για να μεταμορφώσει την ποιότητα από αφηρημένη θεωρητική έννοια σε απτό και χρηστικό εργαλείο βελτίωσης της νομοθεσίας. Η αποτελεσματικότητα εξετάζει (και αξιολογεί) τη συνέπεια και τη συνάφεια ανάμεσα στους στόχους, τη δομή, τα ρυθμιστικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στη νομοθεσία και στα αποτελέσματά της. Αντιπαραβάλλοντας τα δομικά αυτά στοιχεία κάθε νομοθετικού κειμένου, ο έλεγχος αποτελεσματικότητας επιτρέπει όχι μόνο μια ολιστική θεώρηση της νομοθεσίας και μια σαφή ανάδειξη των συγκεκριμένων προβλημάτων της, αλλά και την άμεση αναβάθμιση της ποιότητάς της.